

בורר למגרי כי דברים אלה לא נאמרו כדי "לבבל את האוייב", שכן כאשר נאמרו כבר חרג צה"ל מתחומם של 40 הקילומטרים שנקבעו, כביכול, כעידה של ה"מלחמה, וזאת ידעו היטב הן אש"ף והן הסורים.

האם החליטה הממשלה

לא להיכנס לביירות?

בישיבה של ועדת-החוקר-הביטחון של הכנסת, שנערכה ב-25 ביוני, בתגובה לדרישה כי ישראל לא תיכנס לביירות המערבית, אמר שר-הביטחון, אריאל שרון, כי אין החלטה כזאת, שלא להיכנס לביירה הלב-נונית, וכי "הפיתרון הוא מדיני וצבאי".

הממשלה נדרשה לעניין ביירות כבר בישיבתה ב-15 ביוני, באותה ישיבה החליטה הממשלה כי צה"ל לא ייכנס לרובעים המוסלמיים של ביירות כדי לפנות מאנשי אש"ף המצויים שם. היה זה שרון שהבטיח לממשלה באותה ישיבה כי צה"ל לא ייכנס למערב הבירה הלבנונית, "כדי להימנע מאבידות ועל-ימנת שלא לפגוע באזרחים". ממלא-מקומו של ראש-הממשלה, שמ"ח ארליך, חזר ואמר ב-22 ביוני שלא חל שום שינוי בעמדת ישראל, שעל-פיה צה"ל לא ייכנס למערב ביירות. בעיתונים שהופיעו למחרת היום נאמר, כי "ארליך הדגיש כי זו עמדה ברורה וחד-משמעית, שקיבלה ביטוי פומבי ומעשי בהודעות שונות". עוד נאמר, כי הודעה זו של ארליך ניתנה, "על-ידעת ראש-הממשלה", שהיה באותה שעה בארצות-הברית.

האם נכנס צה"ל לביירות?

בתוכנית חוקד בטלוויזיה ב-16 ביוני, אמר שר-הביטחון, אריאל שרון, כי צה"ל אינו נמצא כלל בביירות, אלא "בספרבי ביירות".

דבריו אלה של שרון היו חסרי-שחר כבר בשעה שנאמרו. בכתבות טלוויזיה ששודרו עוד במהדורת החדשות בטלוויזיה באותו ערב, ואשר הוכנו על-ידי דן סממה ורון ביישי, נראו חיילי צה"ל ברחובות החלק המזרחי של ביירות, ובכתבות שהופיעו באותו יום וביום שלמחרת בעיתונות הכתובה, נאמר במפורש כי צה"ל מצוי בביירות עצמה. ברור למגרי כי גם הודעה זו של שרון לא ניתנה כדי "לבבל את האוייב", אשר ידע בדיוק היכן נמצא צה"ל. שרון אמר שצה"ל אינו נמצא בביירות כדי שלא יצטרך להסביר לציבור מדוע נכנס צה"ל לביירות, יעד שלא נכלל כלל במטרות המוצהרות של המלחמה.

מי הפך את הכיסקוח

האש במלחמה?

חמת הלבנון הופרו כמעט מייד אחרי ההסכמים. בכל אותם המקרים טען אריאל שרון כי האוייב הוא שהפיר את הפסקת-האש, וכוחותינו משיבים אש". שרון אף סיפר בתוכנית טלוויזיה על חייל ששאל אותו מדוע מפיר צה"ל את הפסקת-האש, ושרון השיב לו שהחייל "אינו רואה את כל התזוית", ולכן אינו יכול לדעת מי הפיר את ההסכם.

שרון יש עבר ארוך בהפרת הפסקות-אש. מייד אחרי מלחמת יום-הכיפורים, כאשר היה שרון מפקד קד אחד הכוחות שמעבר לתעלת-סואץ, הפיר שוב ושוב את הפסקת-האש עם המצרים, עד שהורחק מ"תפקידו על-ידי מפקד החזית האלוף ישראל טל. קשה לחשוד בנאש"ף כי הוא הפך את הפסקות-האש והזמין ירי מאסיבי של צה"ל על עמדותיו הנחותות. יתרה מזו: שרון דחה כל הצעה להפדרת-כוחות בין צה"ל ובין הסורים ואש"ף, בידיעה שהפרדת כוחות כזאת תחייב את צה"ל להפסיק את האש. על מטרותיו של שרון, שהפסקת-האש לא שירתה אותו, אפשר לומר מוד מדבריו ב-20 ביוני, שבועיים אחרי התחלת המלחמה, כאשר אמר כי אין להשאיר את ביירות כמות שהיא, וברור שלא עלה על דעתו לכבד את ההסכמים שעליהם חתם, כל עוד לא השיגה המלחמה את יעדיה, כפי שהוא קבע אותם: סילוק הסורים מל-בנון, הקמת ממשלת-ביובות, והשמדת הכוח הלוחם של אש"ף.

בכל פעם שזוהה ההצעה להפסקת-אש בממשלה, היה שרון נגד ההסכמה לכך. כאשר הוחלט בכל פעם בממשלה לקבל את ההצעה, הרים שרון ידיים סביב שולחן הממשלה, אך לא בשדה-הקרב.

מי החליט על מהלכי

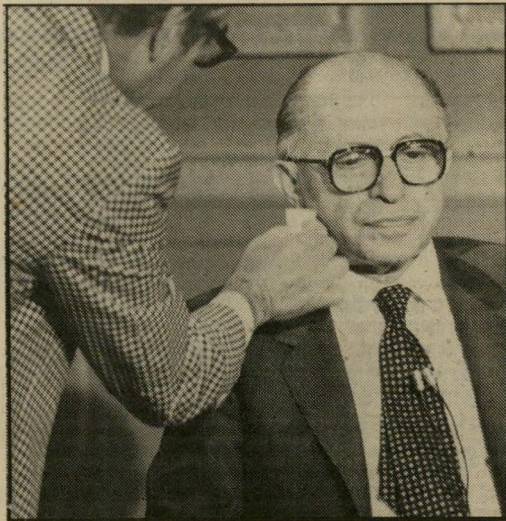
המלחמה וניצוד?

בעשרות הודמנויות בהנהל מלחמת הלבנון שב שר-הביטחון ואמר, כי מעולם לא נהלה מלחמה בנהול דמוקרטי כל-כך, כאשר הממשלה כולה שותפה להחלטות, ושום דבר לא נעשה בניגוד להחלטות הממשלה. אין שום קשר בין דברים אלה ובין המציאות. בישיבת הממשלה במוצאי שבת, ה-5 ביוני, דווח כי

משך המבצע יהיה 12 ואולי 24 שעות, ולכל היותר 36 שעות. המלחמה ארכה שלושה שבועות ויותר. למגר שלה נמסר כי היעד הוא "לטהר" רצועה ברוחב של 40 קילומטרים. המלחמה חרבה בהרבה בהרבה מעבר לתחום זה. הממשלה החליטה כי צה"ל לא ייכנס לביירות, וצה"ל נכנס לביירות.

כיצד נעקפו שובישוב החלטות הממשלה, וזו קיבלה שובישוב החלטות שלעתיים סתרו את החלטות הקוד-מות? ההסבר היה: "לחץ הנסיבות". הממשלה היתה אמורה לקבל את החלטותיה על-פי המידע על המת-רחש בשטח. אך שני אנשים בלבד החזיקו בידיהם את המונופול המוחלט על מידע זה, והשתמשו בו לצרכי-הם: שר-הביטחון, ולעתיים גם הרמטכ"ל, רב-אלוף רפאל איתן.

על מהימנות המידע הזה אפשר ללמוד מן המיקרה הבא: ב-23 ביוני אמר ממלא-מקום ראש-הממשלה, שמחה ארליך, ליו"ר מיפלות העבודה, שימעון פרס, כי הסורים הפירו את הפסקת-האש, וצה"ל השיב אש. ארליך אמר, כי לא היתה כל החלטה של הממשלה לגבי האירועים בלבנון, "ולפי הדיווחים שנמסרו לו, גם אין תזוזה כוחות בשטח". ארליך הכחיש בתוקף את הידיעות על תזוזה כוחות ישראלים. לדבריו היו חילופי-אש ארטילריים ותול"א. גם ח"כ אמנון רוי-נישטיין סיפר ששחה באותו יום עם ארליך, אשר מסר לו כי "שווח עם הסמכות הצבאית העליונה, שמסר לו כי לא היתה שום תזוזה כוחות בלבנון". יום אחד אחרי, "הדיווחים" האלה, כפי שנודע גם מפי שר-הביטחון בראיון לטלוויזיה ובדברים שנמסרו

לפירסום, התברר כי התנהלו באותו יום קרבות קשים, וצה"ל כבש שטחים חשובים ביותר, תוך ניהול קרבות-תנועה לאורך קילומטרים, וזאת כאשר "לא היתה שום תזוזה כוחות".

בתחילת השבוע התברר גם כי לא כל הממשלה היתה שותפת להחלטות. בישיבת הממשלה, שהתקיימה ביום ראשון, הבע ראש-הממשלה תרעומת על כך שידוי עה על ישיבת שרים מצומצמת, שנערכה בביתו לפני ישיבת הממשלה, דלפה לעיתונות. יתכן מאוד שנערכו ישיבות רבות נוספות כאלה, שלא "דלפו".

כאשר התבקש השר אריאל שרון להגדיר את ההבדל בין ועדת-החוקר-הביטחון של הכנסת ובין הממ-שלה, מבחינת הדיווח הנמסר להן, הוא אמר, כי הממשלה, שלא כמו הוועדה, יודעת גם על התוכניות המתוכננות, "למחרת". ואכן: שובישוב גרר שרון את הממשלה להחלטות על מה שקרה, "למחרת". הממ-שלה קיבלה החלטות אלה בהסתמך על מידע ששרון או רפול מסרו לה, ומהימנותו של מידע זה היתה כמעט בכל מיקרה מפוקפקת.

מי הקים את החשתי לאש"ף?

בתוכנית חוקד בטלוויזיה, ב-16 ביוני, אמר שר-הביטחון, אריאל שרון: "צריך לזכור שאמלא הסורים, לא היתה קמה השתת של מבחלים בלבנון".

אמרה זאת נובעת אח מבורות, או מרצון מודע להטעות ולהסביר מודע היה על ישראל להילחם נגד הסורים. כאשר נכנסו הסורים ללבנון ב-76, על-פי הזמנת הנוצרים, כבר היתה לאש"ף "תשתית" רחבה עד כדי כך, שיאסר עלפאת הזמן לתווד בין שני הצדדים הניצים, המארוניים והמוסלמים. באותה שנה ניהל אש"ף קרבות קשים נגד הסורים על כביש ביירות-דמשק, כאשר התערב הצבא הסורי הסדיר במלחמה לצד המארוניים, ונגד בני-בריתו הנוכחיים.

עד כמה קשה היתה המלחמה?

באותה תוכנית טלוויזיה אמר שרון: "כשיצאנו לדרך, היה ברור לנו שזה לא טיול אלא מלחמה קשה. גם ותיקי-קרבות... ממיטב היחידות הלוחמות של צה"ל, הם עצמם טוענים שזאת אחת הקשות שבכל המערכות". אין ספק ששרון ואומר דברים אלה כדי לנסות ולתור מודע ומשכה המלחמה זמן רב כל-כך, ומודע היה מיספר ההרוגים כה גבוה. אין שום אפשרות להשוות מלחמה זאת עם מלחמת העצמאות, ואף לא עם מלחמת 1956, כאשר צה"ל הקטן דאז לחם נגד הגדול שבצבאות הערביים, הוא הצבא המצרי. ברור לגמי ששרון לא היה מוצא אף אחד מ"ותיקי הקרבות", שהיה מעז להשוות מלחמה זאת, נגד כמה לוחמים

לא סדירים וכוח סורי מוגבל, למלחמת ששת הימים, למלחמת ההתשה או למלחמת יום-הכיפורים. ההש-וואה כולה היא פרי מוחו הפורה של שרון.

מה היה מחירה הכלכלי

של המלחמה?

אחרי שבועיים מאז פרוץ המלחמה הודלף מחוגי משרד-האוצר, שמחירה הכלכלי של המלחמה יגיע ל-600 עד 700 מיליוני דולרים. מנכ"ל משרד-האוצר, עזרא סדן, אמר ב-27 ביוני כי "עם כל הצער שבמלחמה, על ישראל היה לצאת למיבצע שלום-גליל גם כדי שלא להגביר את הנטל הכלכלי על המשק המתבצרת ממושכת בגליל... היה בכך משום נטל כבד אם ישראל היתה מתחפרת ובונה קו מאזינו לאורך גבול הלבנון...".

על פי דברי איובלת אלה של מנכ"ל-האוצר, היתה המלחמה בבחינת רווח לישראל, שכן היא מר-נעת הקמת, "קו מאזינו", אין שחר לדברים אלה. במשך 11 החודשים שקדמו למלחמה, לא היה צורך בבניית "קו מאזינו", ואנשי אש"ף, ששיערו מה יהיו מימדי ההתקפה הישראלית, לא היו מעלים בדעתם לתקוף בגבול הצפון. גם מחירה האמיתי של המלחמה גבוה בהרבה מהשערות האוצר. לכלכלני ניישונל קונסלטנס פירסטמו, ב-25 ביוני, את תחזיתם, שהמלחמה תעלה 1.2 מיליארד דולר. מספר זה עדיין אינו מביא בחשבון הוצאות עקיפות רבות, ונוקים שייגרמו למשק כתוצאה מהתגברות האינפלציה.

האם רגזו החיילים בחזית

על הביקורת בעורף?

בראיון ליומן השבוע של הטלוויזיה ביום השישי השבוע, סיפר שרון על החייל שכונה את העיתונות רעל, בגלל הביקורת שבה. שובישוב טען שרון, גם בהודמנויות אחרות, כי החיילים בחזית רגזים על הביקורת בעורף.

יש עדויות רבות מאוד שהמציאות היא הפוכה, וכל דברי הביקורת שנאמרו עד כה בעורף הם כאין וכאפס לעומת גילויי הביקורת בחזית. הח"כ מנחם הכהן סיפר כי הוא התחיל לבקר את המתרחש במל-חמת הלבנון, אחרי שכמה חיילים שהיו בחזית מחו נגד שתיקתם של חברי-הכנסת. מיכתבים המתפרסמים ביי-מים אלה בעיתונים, שנכתבו על-ידי קבוצות של חיילים משוחררים, מחזקות את ההנחה ששרון אינו נהנה הפעם מאהדה רבה בין חיילי צה"ל המשתתפים במלחמה.

מי טסק בתרועשת הכוזבים?

אחת הטענות המרכזיות של דוברי הממשלה רי מצדדי המלחמה בלבנון היתה, שמתנגדי המלחמה בארץ ובחו"ל עוסקים בהזנת העיתונות בכוזבים, שהם-הם גרמו להוצאת, "שם רע" לישראל. לשון מרידור אף האשים בכך את "הדימיון המזרחי" הפורה. הוא בודאי מכיר היטב דימויות פורים. מרידור אמר ב-24 ביוני כי "מתחילת המיבצע בלבנון, הופעלה מלגנת שקרים אדירה".

השר מרידור אינו צריך להתבונן רחוק כדי לגלות את מכוונת-השקרים. מנכ"ל רשות-השידור, יוסף לפיד, היה אחראי בעת המלחמה על עבודתם של הכתבים המגויינים של הטלוויזיה, שהפכו למעשה לדוברי שר-הביטחון, ברובם הגדול. בסימפוזיון שפרקים ממנו פורסמו במוסף העירוני של "ידיעות אחרונות" ב-25 ביוני אמר לפיד: "מדוי יום ביננו אנו יושבים ומחליטים כיצד לא לשרר את כל האמת מבלי לבגוע את הציבור... למעשה אנו משדרים חצאי אמיתות וזה יותר גרוע משקרים גרועים". לפיד גם הסביר מדוע לא הוקרנו בטלוויזיה הישראלית התוצאות של הפצ-צות צה"ל בערים הלבנוניות: "הציבור הישראלי לא יאהב את ההמנונות של צור וצידון ההרוסות. לא נעים לישראלים לראות לבנוני אומר: 'זהי מכוונתי החדשה, שהיא עשיוי ישנה'. ערוכת, 'דבר', תנה זמר, אמרה באותו סימפוזיון: "כמעט כל אחד מכיר חלק מהבחורים הנלחמים בחזית. אנו לא רוצים להוריד להם את המורסות". ועוד אמרה זמר: "רק חצי האמת מגיע לציבור. מה הוא החצי שלא נותנים לציבור? זו הצנזורה במקור, שלא מאפשרת לנו לדעת הכל".

כאשר מדברת חנה זמר על הצנזורה, היא יודעת על מה היא מדברת. כל העיתונאים שניסו לכתוב על המלחמה בלבנון דבר-מה שעלול היה להעמיד את שרון במצב מבין, נתקלו בה. הצנזורה הצבאי הפך צנזור פוליטי לכל דבר, ולפחות במיקרה אחד, של זאב שיף מעיתון "הארץ", לא הסתפק הצנזור במחיקה, אלא אף תרם כמה מילים לכתבה, כנראה כדי "לגאון" אותה.

בדרך-כלל שיתפה העיתונות היומית פעולה עם שרון, לא פחות מהעיתונות השבתית. ללא כל קשיים מצד ניים כונתה המלחמה בלבנון בשם, "שלוש", הפלסטי-נים כונו, "מחבלים" והם שכנו ב"קנינים" אשר, "טוהרו" וגם, "בוערו". קרבות-תנועה וכיבושים וזארו על-ידי הכתבים הצבאיים, "כשיפור עמדות", ובכל מיקרה הסכימו הכתבים הצבאיים לגירסתו של שרון באשר לזהותם של אלה שהפירו ראשונים את הפסקות האש. כאשר התחילה להתבלט נימה של ביקורת, האשק בימוון "הארץ" אך גם "דבר", קיבל שרון החלטה מיידית: לחיילי צה"ל בלבנון התחילו לספק רק את הצהרונים, שהמשיכו לתת-פעולה. שלמה פרנקל